

Бісаренко Анастасія Олександрівна, студентка 4 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, rezaher979@gmail.com; +380981703717, <https://orcid.org/0000-0001-7555-556>

Бурхович Ярослава Олександрівна, студентка 4 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, yaroslavakpk@gmail.com; +380952080405, <https://orcid.org/0000-0001-6423-1703>

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВТРУЧАННЯ В ПРИВАТНЕ СПІЛКУВАННЯ ПІД ЧАС ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню порушення права людини на приватне спілкування під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а саме при знятті інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем, таких як IMessage, WhatsApp, Viber, Telegram, Instagram тощо. Проаналізовано закріплення понять «приватне спілкування» та «приватне життя» відповідно до положень міжнародного та національного законодавства. Проаналізовано низку аспектів щодо дотримання прав і свобод людини, конфіденційності її приватного життя під час зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та інформаційних систем. Досліджено зміст відповідної негласної слідчої (розшукової) дії та її унормування в міжнародно – правових актах, в Конституції України, законах України. Також проведено дослідження міжнародної та національної судової практики стосовно втручання у приватне спілкування з огляду неприпустимості порушення права особи на приватне життя під час досудового розслідування. Визначено необхідність дотримання міжнародних стандартів, які встановлені рішеннями Європейського суду з прав людини, а також Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, під час розв'язання питання про надання дозволу на втручання в приватне спілкування. На підставі викладеного встановлено практичне порушення норм кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) у частині доступу правоохоронних органів до приватного спілкування особи через норми іншої глави КПК, що значно спрощує відповідний доступ і перетворює незаконну діяльність в унормовані кодексом дії. Автори відстоюють позицію, що за умови відсутності юридично закріплених та документально підтверджених правових зв'язків між споживачем послуг рухомого (мобільного) зв'язку та оператором таких послуг зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж є прямим порушенням конституційних прав людини і громадянина на таємницю телефонних розмов. Також автори відстоюють позицію, що за умови відсутності юридично закріплених та документально підтверджених правових зв'язків між споживачем послуг рухомого (мобільного) зв'язку та оператором таких послуг зняття інформації з транспорт-

них телекомунікаційних мереж є прямим порушенням конституційних прав людини і громадянина на таємницю телефонних розмов.

Ключові слова. Негласні слідчі (розшукові) дії, приватне життя, особисте листування, права людини, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем, тимчасовий доступ до речей та документів.

Bisarenko Anastasia Aleksandrovna, 4th year student of Institute of Public Prosecutor and Criminal Justice of Yaroslav Mudryi National Law University, 77 Pushkinskaya Street, Kharkiv, 61024, rezaher979@gmail.com; +380981703717, <https://orcid.org/0000-0001-7555-556>

Burkhovich Yaroslava Aleksandrovna, 4th year student of Institute of Public Prosecutor and Criminal Justice of Yaroslav Mudryi National Law University, 77 Pushkinskaya Street, Kharkiv, 61024, yaroslavakpk@gmail.com; +380952080405, <https://orcid.org/0000-0001-6423-1703>

SOME PROBLEMS OF INTERFERENCE IN PRIVATE COMMUNICATION DURING THE WITHDRAWAL OF INFORMATION FROM ELECTRONIC SYSTEMS AND TELECOMMUNICATIONS NETWORKS

Annotation. The article is devoted to the study of violation of the human right to private communication during covert investigative (search) actions, namely the removal of information from transport telecommunications networks and electronic information systems such as iMessage, WhatsApp, Viber, Telegram, Instagram and more. The consolidation of the concepts of «private communication» and «private life» in accordance with the provisions of international and national law is analyzed. A number of aspects concerning the observance of human rights and freedoms, the confidentiality of his private life during the withdrawal of information from transport telecommunication networks and information systems are analyzed. The content of the relevant covert investigative (search) action and its standardization in international legal acts, in the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine is investigated. A study of international and national case law on interference with private communication was also conducted, given the inadmissibility of violating a person's right to privacy during the pre-trial investigation. It is necessary to comply with international standards established by the decisions of the European Court of Human Rights, as well as the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, when deciding on the granting of permission to interfere in private communication. Based on the above, a practical violation of the Criminal Procedure Code (hereinafter – CPC) in terms of law enforcement access to private communication through the rules of another chapter of the CPC, which greatly simplifies access and turns illegal activities into actions regulated by the code. The authors argue that in the absence of legally established and documented legal links between the consumer of mobile services and the operator of such services, the withdrawal of information from transport telecommunications networks is a direct violation of the constitutional rights of man and citizen to secrecy of telephone conversations. The authors also argue that in the absence of legally established and documented legal ties between the consumer of mobile (mobile) services and the operator of such services, the withdrawal of information from transport

telecommunications networks is a direct violation of the constitutional rights of man and citizen to secrecy of telephone conversations.

Key words. Covert investigative (search) actions, private life, personal correspondence, human rights, removal of information from transport telecommunication networks and electronic information systems, temporary access to things and documents.

Постановка питання в загальному вигляді. Стаття 3 Конституції України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Обмеження прав і свобод окремих осіб здійснюється в передбачених законом випадках [1; с.141]. На основі наведених конституційних положень кримінальним процесуальним законодавством визначено систему правових норм, якими встановлено чіткий порядок проведення слідчих (розшукових) дій, у ході виконання яких відбувається обмеження прав людини. На нашу думку, особливої уваги потребує аналіз порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД), а саме втручання у приватне спілкування в частині зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем, адже стрімкий розвиток інформаційних технологій зумовив появу нових способів швидкого спілкування осіб між собою, можливість обміну значною за кількістю та обсягом інформацією. Завдяки такому розвитку стало зручним спілкуватися з іншими особами, надсилаючи SMS-повідомлення, голосові повідомлення, відео повідомлення, електронні листи, а також здійснювати листування за допомогою різноманітних соціальних мереж. Більшість із таких засобів спілкування є по-

стійно ввімкненими на смартфонах, робочих вкладках на ПК та планшетах. Однак, така велика кількість засобів для приватного спілкування особи та відносна «доступність» їх змісту, у разі отримання доступу безпосередньо до технічного засобу, породжує питання про належне забезпечення таємниці приватного спілкування, особливо тоді, коли доступ до технічного засобу отримують представники правоохоронних органів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Науково – практичному аналізу проблем, пов'язаних з обмеженням права особи на приватне спілкування присвячено багато праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Серед них: М.Є.Шумило, В.А.Колеснік, О.А.Білічак, С.С.Чернявський, О.М.Ларін, О.Б.Комарницька, М.Л.Грібов, В.А.Сас, М.А.Погорецький, Є.Д.Лук'янчиков, Ю.В.Лисюк, О.В.Сачко, Д.Б.Сергеева, О.В. Соколов, А.С. Омеляненко, А.О.Ляш, О.Г.Ковальов, Б.Г.Розовський, А.В. Шило та інші науковці.

Мета статті – опис проблематики застосування таких негласної слідчої (розшукових) дій, як доступ до телекомунікаційних мереж та інформаційних систем. Розгляд міжнародного та національного законодавства в частині захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, що порушуються при втручанні у приватне спілкування осіб. Аналіз міжнародної та національної практики з метою

впровадження прецеденту у виниклі спірні питання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У параграфі 2 Глави 21 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) закріплено систему негласних слідчих (розшукових) дій та загальні положення щодо втручання у ході ведення досудового розслідування у приватне спілкування окремих осіб.

Вважаємо за необхідне зупинитися на понятті приватності спілкування, а також її межі на основі міжнародного та національного законодавства.

Нормами міжнародно-правових актів також встановлюється заборона втручання органів державної влади у приватне життя та спілкування осіб. Так, у ст. 12 Загальної Декларації прав людини зазначено, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканість його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань [2]. Статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод встановлено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [3].

Проте текст Конвенції не дає тлумачення термінів «приватне життя», «приватне спілкування» та вичерпно-го переліку суспільних відносин, що включаються до вказаних термінів і є предметом захисту Конвенції, що в свою чергу зумовлює необхідність у їх тлумаченні з урахуванням прецедентної практики ЄСПЛ, який в своїх рішеннях, визначив сферу застосування статті 8 Конвенції у широкому розумінні, навіть якщо конкретне право не встановлено у статті. Так, наприклад, в рішенні ЄСПЛ по справі «Класс та інші проти Німеччини» від 06.09.1978 року вказав, що хоча в пункті 1 статті 8 Конвенції телефонні розмови прямо не згадуються, Суд, як і Комісія вважає, що такі розмови охоплюються поняттями «приватне життя» та «кореспонденція», які містяться в цьому положенні [4].

Відповідно до положень статті 31 Конституції України, кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочину чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Слід зазначити, що порядок втручання в приватне життя, таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції під час проведення кримінального провадження врегульовано також нормами чинного КПК України. Так, статтею 14 КПК України закріплено, що під час кримінального провадження кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної

та іншої кореспонденції, інших форм спілкування. За змістом статті 15 КПК України, під час кримінального провадження кожному гарантується невтручання у приватне (особисте і сімейне) життя [5].

Статтею 258 КПК України регламентовано, що спілкування є приватним, якщо інформація передається та зберігається за таких фізичних чи юридичних умов, при яких учасники спілкування можуть розраховувати на захист інформації від втручання інших осіб [5].

Спілкування за допомогою засобів телефонного зв'язку, звичайного листування, електронного листування та документообігу в Україні регламентовано Законами України «Про поштовий зв'язок» [6], «Про електронні документи та електронний документообіг» [7], «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [8], «Про телекомунікації» [9]. Системний аналіз вказаних нормативно-правових актів, дозволяє дійти висновку, що до засобів передання інформації відносяться всі існуючі засоби зв'язку: як технічне обладнання (телефони, смартфони, ПК, планшети тощо), у тому числі й комп'ютер, так і програмне забезпечення (iMessage, WhatsApp, Viber, Telegram, Instagram тощо), яке також підлягає захисту в розумінні статті 8 Конвенції, окремо від технічного обладнання. Тобто, отримання в рамках кримінального провадження доступу до обладнання, наприклад, комп'ютеру, не означає отримання доступу до програмного забезпечення, яке використовується як засіб комунікації.

У доктрині кримінального процесуального права та в судовій практиці

зарубіжних країн загальним правилом є те, що вилучення технічних пристроїв (мобільних телефонів, планшетів, ПК тощо) не дає права правоохоронним органам безперешкодного доступу, зокрема до приватного листування особи, без відповідного судового дозволу [10, с.33]. Таким чином, звичайні SMS-повідомлення, MMS-повідомлення, а також електронні листи, текстові і голосові повідомлення, цифрові зображення, які передаються за допомогою соціальних мереж iMessage, WhatsApp, Viber, Telegram, Instagram також є об'єктом захисту статті 8 Конвенції, адже вказані месенджери захищено шифруванням, що дає підстави вважати, що існують умови, за яких особи, спілкуючись, розраховують на захист переданої інформації від втручання інших осіб, а втручання до них з боку органів державної влади дозволяється тільки у виключних випадках та потребує відповідності двом критеріям, зазначеним вище [3].

Також, аналізуючи Закон України «Про поштовий зв'язок», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про телекомунікації», можна зробити висновок, що при особистому листуванні з іншими особами, за допомогою будь-яких засобів зв'язку та будь-якого програмного забезпечення, особа, яку не повідомлено про те, що її спілкування може бути піддано втручанням з боку державних органів, в будь-якому випадку, має право обґрунтовано сподіватись на приватність свого спілкування, яке підлягає захисту ст.8 Конвенції.

Проблемним питанням сьогодні є охорона особистого листування

в різних соціальних мережах. Аналізуючи судові рішення на офіційному веб-сайті «Єдиний реєстр судових рішень», варто зазначити, що досить часто слідчі судді під час розгляду клопотань слідчого або прокурора про надання тимчасового доступу до речей і документів, фактично порушують гарантовані права особи та надають дозвіл на доступ до листування в месенджерах із зазначенням в резолютивній частині рішення приблизно однаковий текст: «надати право на тимчасовий доступ (можливість ознайомитися, зняти їх копії та вилучити їх) до оригіналів інформації, що містяться в електронному вигляді в мобільному терміналі на якому встановлено програмне забезпечення, а саме: Viber, WhatsApp, Google, Facebook, Messenger, iMessages, Instagram, Однокласники, Вконтакте, СМС за увесь період використання власником вказаного мобільного терміналу, що містяться в електронному вигляді та становлять охоронювану законом таємницю спілкування особи» [11].

З огляду на вказане залишається відкритим питання, що до доказового значення відомостей, які отримані слідчим внаслідок перегляду листування особи в різних телекомунікаційних системах в порядку тимчасового доступу до речей і документів. Є очевидним, що докази, які отримані після втручання у приватне спілкування особи в порядку, передбаченому параграфом 2 глави 21 Розділу III КПК України, є недопустимими, адже процесуальні дії внаслідок яких вони отримані, проведено з порушенням норм чинного КПК України, а дозвіл на їх проведення отримано з суттєвим порушенням умов встановлених КПК

України для отримання дозволу слідчого судді. Тобто, під час вирішення питання про недопустимість доказів, отриманих органом досудового розслідування, в кожному конкретному випадку необхідно враховувати обставини справи. Проте докази, отримані в результаті втручання в приватне спілкування без отримання ухвали слідчого судді апеляційного суду області, є такими, що отримані з істотним порушенням прав, свобод та інтересів особи, закріплених Конституцією та законами України, а також низкою міжнародно-правових актів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а тому такі докази не відповідають критерію допустимості.

Втручання у приватне спілкування може бути не лише під час НС(Р)Д. Наприклад, під час обшуку. Представники правоохоронних органів, приходячи на обшук, в пошуках доказу, можуть переходити межу та здійснювати втручання у приватне спілкування особи, вилучаючи під час проведення відповідної слідчої дії її засоби зв'язку, тим самим порушуючи право особи на приватність та вимоги процесуального законодавства. Проте, станом на сьогодні під час проведення огляду особи вона не може в будь-якому разі сподіватися на приватність свого спілкування, так як Верховний Суд Касаційний кримінальний суд у Постанові від 09.04.2020 у справі № 727/6578/17, визнав безпідставним твердження захисника про те, що під час досудового розслідування було здійснено незаконний (без постанови слідчого судді) доступ до відомостей з електронних інформаційних мереж, який оформлений як протокол огляду предмета – телефону і вказав, що зняття інфор-

мації з електронних інформаційних систем або їх частин можливо без дозволу слідчого судді, якщо доступ до них не обмежується їх власником або держателем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту. Що ж стосується інформації, яка була присутня в мобільному телефоні підозрюваного, то вона була досліджена шляхом включення телефону і огляду текстових повідомлень, які в ньому знаходилися, і доступ до яких не був пов'язаний з наданням дозволу відповідного власника сервера (оператором мобільного зв'язку) доступу до електронних інформаційних систем. В даному випадку орган досудового розслідування провів огляд телефону і оформив його відповідним протоколом, який складено з дотриманням вимог кримінального процесуального закону. При таких обставинах Верховний Суд не побачив ніяких порушень вимог кримінального процесуального закону при розгляді даної кримінальної справи [12]. Така позиція є досить спірною, оскільки вважаємо, відсутність необхідності отримання дозволу відповідного власника сервера (оператором мобільного зв'язку) доступу до електронних інформаційних систем жодним чином не нівелює приватність.

Подібна ситуація, хоча і не щодо дозволу оператора, а з точки зору наявності пароля, розглядалася Шило А.В. в дисертаційному дослідженні, і тому доречно звернутися до наступного висловлювання науковця: «у даній ситуації можна провести аналогію із проникненням до житла та іншого володіння, вказавши наступне: як незамкнені двері до будинку не свідчать про надання власником добровільної

згоди на проникнення до житла, так і відсутність паролю для доступу до інформації на електронному пристрої не свідчить про те, що доступ до такої інформації не обмежується її власником, володільцем або утримувачем» [13, с. 109].

Чинний КПК України передбачає декілька процесуальних дій, які стосуються втручання в приватне життя особи (листування, особисте спілкування, охоронювану законом таємницю). Положеннями глави 15 Розділу II КПК України закріплено можливість, на підставі ухвали слідчого судді, отримання доступу до особистого листування особи та інші записи особистого характеру (п.6 ч.1 ст.162 КПК України) та інформації, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту, маршрутів передавання тощо (п.7 ч.1 ст.162 КПК України) [5]. При цьому в КПК України не закріплено обсяг втручання в поставлену під охорону законом таємницю в порядку здійснення забезпечення кримінального провадження. Через це на практиці, під час такої процесуальної дії як тимчасовий доступ до речей та документів, фактично також відбувається втручання у приватне спілкування, шляхом зняття та копіювання інформації, яка міститься в програмному забезпеченні технічного обладнання, хоча ці дії відрізняються за метою, предметом на який направлена дія, способом та порядком.

Тимчасовий доступ до речей і документів, як захід забезпечення кримінального провадження, має на меті забезпечення дієвості цього прова-

дження, направлений на електронні інформаційні системи або їх частин, мобільні термінали систем зв'язку та пов'язаний в першу чергу з обмеженням права приватної власності, проводиться відкритим способом. Володілець речей або документів, зазначений в ухвалі слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів, зобов'язаний надати, вказаний у відповідній ухвалі, особі тимчасовий доступ до зазначених в ухвалі речей і документів особі.

Втручання у приватне спілкування, в порядку НС(Р)Д, направлене на збирання доказів шляхом зняття інформації з телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем, пов'язане з обмеженням права на приватне спілкування і проводиться таємно, так як ч.1 ст. 263, 264 регламентовано, що зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, а також пошук, виявлення і фіксація відомостей, що містяться в електронній інформаційній системі або їх частин, доступ до електронної інформаційної системи або її частини проводиться без відома власників, осіб, які використовують засоби телекомунікацій для передавання інформації, на підставі ухвали слідчого судді.

Таким чином, можемо дійти висновку, що незважаючи на схожість процесуальних дій, передбачених Главою 15 та параграфом 2 Глави 21 КПК України, при тимчасовому доступі до речей і документів не здійснюється зняття інформації, а відбувається її копіювання з дозволу особи, яка є володільцем, а отже обмежується в першу чергу право власності, а не право на приватне спілкування. Заслуговує уваги позиція Шило А.В., що: «інфор-

мація, яка міститься на електронних пристроях, не може ототожнюватися із самим електронним пристроєм як її фізичним носієм. Відповідно, така інформація є окремим об'єктом права власності та об'єктом охорони таємниці приватного життя, а відтак її вилучення/копіювання має відбуватися на підставі судового рішення, проте не в режимі застосування НСРД» [13, с.109]. Це і є головною відмінністю між зазначеними процесуальними діями – спосіб їх проведення адже при втручанні у приватне спілкування, особа не знає, що здійснюється вилучення інформації з її засобів зв'язку та об'єкт, на який направлене таке втручання.

Але чи завжди це значить, що у вищеописаному випадку насправді проводяться дії, передбачені статтями 263, 264 КПК України, що регламентують зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (мереж, забезпечують передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та зображень та звуків або повідомлень будь-якого виду між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу) та зняття інформації з електронних інформаційних систем? На сьогодні думки розходяться і, до того ж, на відповідь має вплив безліч факторів, таких як: рівень захищеності інформації, статус повідомлень та переписки (прочитана чи не прочитана отримувачем), характер волевиявлення власника, рівень його обізнаності щодо зняття інформації, взагалі підхід до визначення права на приватне спілкування і що таке приватність та інформація та інше.

Виходячи з вищевикладеного, потребує вирішення і дослідження питання, а в якому саме порядку має

бути проведено втручання в приватне спілкування, якщо за своїм характером і природою воно не підпадає під НС(Р)Д. Наприклад, Скрипник А. розглядає, як один з шляхів усунення прогалин: «розроблення нової слідчої (розшукової) дії, спеціально призначеної для отримання доказової інформації з електронних носіїв» [14, с.189], а Шило А.В. вважає: «більш правильним у даному випадку залучати експерта для проведення комп'ютерно-технічної експертизи, під час якої відповідно до поставлених експерту питань слідчий, прокурор мають отримати необхідну для досудового розслідування інформацію» [13, с.110].

Підсумовуючи вище викладене у цій статті, зробимо **висновки**. По-перше, особа, яку не повідомлено про те, що її спілкування може бути піддано втручанням з боку державних органів, в будь-якому випадку, має право обґрунтовано сподіватись на приватність свого спілкування, яке підлягає захисту ст.8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Використання особою програмного забезпечення, яке захищається шифруванням означає, що особа бажає обмежити доступ третіх осіб до свого листування, а тому отримання доступу до технічного обладнання не включає в себе доступ до програмного забезпечення, а переписка осіб у таких соціальних мережах, як IMessage, WhatsApp, Viber, Telegram, Instagram, СМС є приватним спілкуванням. Такий доступ вважається не обмеженим його володільцем або утримувачем та не потребує наявності відповідного судового рішення тільки у випадку наявності його письмового дозволу. Також для того, щоб втручання в приват-

не спілкування не порушувало вимоги ст.8 Конвенції, воно має бути здійснено в порядку, встановленому законом. У КПК України закріплено виключний перелік слідчих дій, під час яких можливе втручання в приватне спілкування, а порядок їх здійснення визначений параграфом 2 глави 21 Розділу III КПК України, проте на практиці вказані часто норми не в змозі забезпечити ефективне досудове розслідування та дотримання прав особи. Таким чином, –потребує подальших досліджень питання процесуальної форми втручання у приватне спілкування для отримання доказової інформації з електронних носіїв.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення 30.04.2020).
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 2008. – №93. – Ст.3103
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : з поправками, внесен. відповідно до положень Протоколів №№ 11 та 14 з Протоколами №№ 1, 4, 6, 7, 12 та 13) // Право України. – 2010. – № 10. – С. 215–233; URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
4. Рішення Європейського суду з прав людини по справі «Класс та інші проти Німеччини»: від 06.09.1978. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_093.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
6. Про поштовий зв'язок: Закон України від 04.10.2001 № 2759–III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14>.

7. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

8. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>.

9. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>.

10. Adam M. The iPhone meets the fourth amendment. *UCLA Law Review*. 2008 Vol. 27. P. 27-58.

11. Ухвала слідчого судді Новозаводського районного суду м. Чернігова від 08.11.2018 р. по справі № 751/7438/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77709858>.

12. Постанова Верховний Суд Касаційний кримінальний суд від 09.04.2020 № 727/6578/17, 51-4494км19. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/view/C012794>

13. Шило А.В. Використання в кримінальному провадженні відомостей, отриманих у результаті проведення негласних слідчих(розшукових дій): дис... канд. юр. наук : 12.00.09. Харків, 2019. 241 с.

14. Скрипник А. Забезпечення права на таємницю кореспонденції при отриманні доказів з електронних телекомунікаційних пристроїв. *Вісник Конституційного Суду України*. 2019. № 1. С. 176-189

REFERENCES:

1. Konstytutsiia Ukrainy : vid 28 chervnia 1996 [The Constitution of Ukraine from June 28, 1996]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

2. Zahalna deklaratsiia prav liudyny vid 10 hrudnia 1948 roku [Universal Declaration of Human Rights of December 10, 1948]. (2008).

Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine, 93. Art. 3103 [in Ukrainian].

3. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod : z popravkamy, vnesen. vidpovidno do polozhen Protokoliv ## 11 ta 14 z Protokolamy №№ 1, 4, 6, 7, 12 ta 13) [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms: with amendments in accordance with the provisions of Protocols №№ 11 and 14 with Protocols №№ 1, 4, 6, 7, 12 and 13]. (2010). *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 10, 215-233 [in Ukrainian].

4. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny po spravi “Klass ta inshi proty Nimechchyny” : vid 06.09.1978 [Judgment of the European Court of Human Rights in the case “Class and Others vs. Germany” from 06.09.1978]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_093 [in Ukrainian].

5. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : vid 13.04.2012, № 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of 13.04.2012, № 4651-VI]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].

6. Zakon Ukrainy “Pro poshtovyi zviatok” : vid 04.10.2001 № 2759-III [Law of Ukraine “On postal service” from 04.10.2001, № 2759-III]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14> [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy “Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih” : vid 22.05.2003, № 851-IV [On electronic documents and electronic document management: Law of Ukraine of 22.05.2003, № 851-IV]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> [in Ukrainian].

8. Zakon Ukrainy “Pro zakhyst informatsii v informatsiino-telekomunikatsiinykh systemakh” : vid 05.07.1994, № 80/94-VR [Law of Ukraine “On protection of information in information and telecommunication systems” from 05.07.1994, № 80/94-VR]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua>.

gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80 [in Ukrainian].

9. Zakon Ukrainy “Pro telekomunikatsii” : vid 18.11.2003, № 1280-IV [Law of Ukraine “On telecommunications” from 18.11.2003, № 1280-IV]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15> [in Ukrainian].

10. Adam, M. (2008). The iPhone meets the fourth amendment. *UCLA Law Review*, 27, 27-58 [in English].

11. Ukhvala slidchoho sudu m. Novozavodskoho raionnoho sudu m. Chernihova vid 08.11.2018 r. po spravi № 751/7438/18 [Decision of the Investigating Judge of the Novozavodsky District Court of Chernihiv of November 8, 2018 in the case № 751/7438/18]. *www.reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77709858> [in Ukrainian].

12. Postanova Verkhovnyi Sud Kasatsiinyi kryminalnyi sud vid 09.04.2020 № 727/6578/17, 51-4494km19 [Resolution of

the Supreme Court of the Criminal Court of Cassation dated 09.04.2020 № 727/6578/17, 51-4494km19]. *ips.ligazakon.net*. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/view/C012794> [in Ukrainian].

13. Shylo, A.V. (2019). Vykorystannia v kryminalnomu provadzhenni vidomostei, otrymanykh u rezultati provedennia nehlasnykh slidchykh(rozshukovykh dii) [Use of information obtained as a result of covert investigative (investigative actions) in criminal proceedings]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

14. Skrypnyk, A. (2019). Zabezpechennia prava na taemnytsiu korespondentsii pry otrymanni dokaziv z elektronnykh telekomunikatsiinykh prystroiv [Ensuring the right to secrecy of correspondence in obtaining evidence from electronic telecommunications devices]. *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy – Bulletin of the Constitutional Court of Ukraine*, 1, 176-189 [in Ukrainian].